

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

หนังสือ

กรมทรัพยากรธรณี. กองเศรษฐกิจและเผยแพร่. แร่ที่สำรวจพบแล้วในประเทศไทย.

กรุงเทพมหานคร: ฝ่ายสนเทศและวิเทศสัมพันธ์, 2529.

กระทรวงมหาดไทย. สำนักผังเมือง. ผังเมืองรวม เมืองท่าเรือพระแท่น จังหวัดกาญจนบุรี.

กรุงเทพมหานคร: สำนักผังเมือง, 2530.

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. การศึกษาเบื้องต้นเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยว จังหวัดกาญจนบุรี.

กรุงเทพมหานคร: สถาบันวิจัยสภาวะแวดล้อม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2525.

_____. รายงานโครงการสำรวจและศึกษาสภาพการณ์การท่องเที่ยวภายในประเทศ พ.ศ. 2526.

กรุงเทพมหานคร: Research Consultant International of Canwer LP.,
2527.

_____. แผนหลักพัฒนาการท่องเที่ยวจังหวัดกาญจนบุรี. กรุงเทพมหานคร: สถาบันวิจัย

สภาวะแวดล้อม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2527.

_____. ภาวะการท่องเที่ยวจังหวัดกาญจนบุรี. กรุงเทพมหานคร: กองสถิติและวิจัย ฝ่ายวิชาการ,

2528.

การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย. ฝ่ายประชาสัมพันธ์. รายงานเบื้องต้นการติดตามและ

ประเมินผลสิ่งแวดล้อมหลังการก่อสร้างเขื่อนศรีนครินทร์: ด้านการท่องเที่ยว.

นนทบุรี: ฝ่ายประชาสัมพันธ์ การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย, 2529.

ฉัตรชัย พงศ์ประยูร. ภูมิศาสตร์เมือง. กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช, 2527.

ประเสริฐ วิทยารัฐ. "การพัฒนาการท่องเที่ยว: ความเห็นเชิงภูมิศาสตร์." สัมมนาเรื่อง

บทบาทของภูมิศาสตร์กับการพัฒนาการท่องเที่ยว. กรุงเทพมหานคร:

กระทรวงวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี และการพลังงาน, 2530.

หน่วยศึกษานิเทศก์. จังหวัดกาญจนบุรี. รวมเรื่องเมืองกาญจน์. กรุงเทพมหานคร:

โรงพิมพ์พิช เนศ, 2519.

อัญชลี วณิชชานัย และคณะ. ทฤษฎีและแนวคิดแหล่งที่ตั้งพาณิชยกรรม. กรุงเทพมหานคร:

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2525.

บทความ

วรุณ กาญจนบุญชร. "ทฤษฎีเศรษฐศาสตร์เมื่อนำเอามาประยุกต์กับการพักผ่อน กรณีกรุงเทพฯ

และประเทศไทย." วารสารเศรษฐศาสตร์และบริหารธุรกิจ.

6 (ส.ค. - พ.ย. 2520): 458-481 .

เอกสารอื่น ๆ

การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย. ฝ่ายประชาสัมพันธ์. "เขื่อนศรีนครินทร์." นนทบุรี:

ฝ่ายประชาสัมพันธ์ 2530.

สุสิทธิ์ เปี่ยมสมบูรณ์. "ผลของการพัฒนาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวที่มีต่ออุตสาหกรรม เส้นทาง
และขนส่งของประเทศไทย." วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ แผนกวิชาพาณิชยศาสตร์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2520.

ปองจิต แจ่มจำรัส. "ค่านิยมของนักท่องเที่ยวและประชาชนในท้องถิ่นที่มีต่อการอนุรักษ์

สภาพแวดล้อมบริเวณสถานตากอากาศชะอำ." วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ

สาขาสังคมศาสตร์สิ่งแวดล้อม บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล, 2528.

สุภัตรา ศุขะวาทิ. "การศึกษาการแจกกระจายของผู้ใช้ศูนย์บริการสาธารณสุขใน

กรุงเทพมหานคร." วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต วิทยาลัยวิชาการศึกษา

ประสานมิตร, 2527.

อดุลย์ เชาว์วาทิน. "ผลกระทบต่อสภาพเศรษฐกิจสังคมเนื่องจากถนนชนบท." วิทยานิพนธ์

มหาบัณฑิต ภาควิชาวิศวกรรมโยธา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2527.

ภาษาคำประเทศ

หนังสือ

Clawson, 1959 cited by Pacione, Michael. Rural Geography. London: Harper & Row Publishers, 1984.

Dodd, 1950 cited by Tocalis, Thomas R. "Changing Theoretical Foundations of the Gravity Concept of Human Interaction." The Nature of Change in Geographical Ideas. U.S.A.: Northern Illinois University Press, 1980.

Dottavio et al., 1980 cited by Walmsley, D.J. & Lewis, G.J. Human Geography. New York: Longman Inc., 1985.

Fairbairn K.J., May A.D. Geography of Central Places. Hong Kong: Lee Fung Printing Co.Ltd., 1971.

Hagerstrand, T. "Migration and Area: Survey of A Sample of Swedish Migration Fields and Hypothetical Consideration on Their Genesis." Lund Studies in Geography Series B. Human Geography. New York: Longman Inc., 1957.

Hudman. L.E. Tourism: A Shrinking World. Ohio: Grid Inc., 1980.

Isaac, 1947; Goodrick, 1936; Thomas, 1942 cited by Tocalis, Thomas R. "Changing Theoretical Foundations of the Gravity Concept of Human Interaction." The Nature of Change in Geographical Ideas. U.S.A.: Northern Illinois University Press. 1980.

Isard, Walter and Companies. Method of Regional Analysis: An Introduction to Regional Science. New York: M.I.T. Press, 1963.

- Marble, 1959 cited by Tocalis, Thomas R. "Changing Theoretical Foundations of the Gravity Concept of Human Interaction." The Nature of Change in Geographical Ideas. U.S.A.: Northern Illinois University Press, 1980.
- McIntosh, R.W. Tourism: Principles, Philosophies. Ohio: Grid Inc., 1972.
- Robinson, H. A Geography of Tourism. Great Britain: Macdonald and Evans Limited, 1979.
- Rapoport, R. and Rapoport, R. cited by Walmsley, D.J. & Lewis, G.J. Human Geography. New York: Longman Inc., 1985.
- Smith Stephen. Recreation Geography. New York: Longman Inc., 1983.
- Stone and Form, 1957 cited by Tocalis, thomas R. "Changing theoretical Foundations of the Gravity Concept of Human Interaction." The Nature of Change in Geographical Ideas. U.S.A.: Northern Illinois University Press, 1980.
- Ullman, Edward L. "Geographical Prediction and Theory: The Measure of Recreation Benefits in the Meramec Basin." Geography and the American Environment. Washington D.C.: U.S. Information Agency, 1967.
- Yeates, Maurice H. An Introduction to Quantitative Analysis in Economic Geography. New York: McGraw-Hill Inc., 1968.
- Zipf, George K. Human Behavior and the Principle of Least Effort: An Introduction to Human Ecology. Massachusetts: Cambridge, 1949.

บทสรุป

- Cesario, Frank J. "Operations Research in Outdoor Recreation."
Journal of Leisure Research. 1 (Winter, 1969): 33-51.
- Edward, Peter. "A Study of the Influence of Attitude As a Behavioral
Parameter on the Spatial Choice Patterns of Consumer."
Dissertation Abstract. 31 (7, 1971): 3775B-4403B.
- Maw, R. and Cosgrove, D. "Assessment of Demand for Recreation-Modelling
Approach, Polytechnic of Central London" Leisure Model Unit
Working Paper No.2, 1972.
- Morrill, Richard L. "Factors Influencing Distances Traveled to
Hospitals." Economic Geography. 46, 2 (April 1970): 161-171.
- Rodgers, H.B. "Leisure and Recreation." Urban Studies. 6, 1960:
31-42.
- Wolfe, R.I. "Recreation Travel: the New Migration" Canadian Geographer.
vol. No.1, 1966.

ภาคผนวก ก

การทดสอบไคสแควร์

เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านเศรษฐกิจสังคมบางประการกับระยะทางในการเดินทางของ
นักท่องเที่ยวที่มาเยือนศรีนครินทร์ จังหวัดกาญจนบุรี

ตารางที่ 33 ลักษณะทางเศรษฐกิจสังคมของนักท่องเที่ยวจำแนกตามระยะทางในการเดินทาง

ปัจจัยด้านเศรษฐกิจสังคม	ระยะทางในการเดินทาง		รวม	
	ใกล้ (0-130 กม.)	ไกล (มากกว่า 130 กม.)	จำนวน	ร้อยละ
เพศ				
ชาย	218 (57.4)	162 (42.6)	380	100.0
หญิง	79 (65.8)	41 (34.2)	120	100.0
	$\chi^2 = 2.70973$	Sig = 0.0997		
อายุ				
ต่ำกว่า 25 ปี	100 (72.5)	38 (27.5)	138	100.0
มากกว่า 25 ปี	197 (54.6)	165 (45.6)	362	100.0
	$\chi^2 = 13.48854$	Sig = 0.0002		
สถานภาพสมรส				
โสด	145 (65.9)	75 (34.1)	220	100.0
ไม่โสด	152 (54.3)	128 (45.7)	280	100.0
	$\chi^2 = 6.90180$	Sig = 0.0086		

ตารางที่ 33 (ต่อ)

ปัจจัยด้านเศรษฐกิจสังคม	ระยะทางในการเดินทาง		รวม	
	ใกล้ (0-130 กม.)	ไกล (มากกว่า 130 กม.)	จำนวน	ร้อยละ
อาชีพ				
รับราชการ	85 (49.7)	86 (50.3)	171	100.0
ไม่รับราชการ	212 (64.4)	117 (35.6)	329	100.0
	$\chi^2 = 10.12325$	Sig = 0.0015		
รายได้				
ต่ำกว่า 4,000 บาท	138 (66.0)	71 (34.0)	209	100.0
4,000-8,000 บาท	88 (51.8)	82 (48.2)	170	100.0
มากกว่า 8,000 บาท	71 (58.7)	50 (41.3)	121	100.0
	$\chi^2 = 7.94362$	Sig = 0.0188		
วัตถุประสงค์ในการเดินทาง				
ท่องเที่ยว	242 (63.4)	140 (36.6)	382	100.0
ปฏิบัติหน้าที่	17 (55.4)	9 (34.6)	26	100.0
กีฬา	2 (100.0)	-	2	100.0
ทัศนศึกษา	30 (37.5)	50 (62.5)	80	100.0
อื่น ๆ	6 (60.0)	4 (40.0)	10	100.0
	$\chi^2 = 20.13685$	Sig = 0.0005		

ตารางที่ 33 (ต่อ)

ปัจจัยด้านเศรษฐกิจสังคม	ระยะทางในการเดินทาง		รวม	
	ใกล้ (0-130 กม.)	ไกล (มากกว่า 130 กม.)	จำนวน	ร้อยละ
ลักษณะการเดินทาง				
มาตามลำพังคนเดียว	1 (100.0)	-	1	100.0
มากับครอบครัว	102 (64.6)	56 (35.4)	158	100.0
มากับเพื่อน	129 (61.4)	81 (38.6)	210	100.0
มากับกลุ่มที่ทำงาน	56 (49.6)	57 (50.4)	113	100.0
มากับบริษัทนำเที่ยว	9 (50.0)	9 (50.0)	18	100.0
$\chi^2 = 7.98283$ Sig = 0.0922				
พาหนะเดินทางเข้าสู่แหล่งท่องเที่ยว				
รถยนต์ส่วนตัว	225 (65.6)	118 (34.4)	343	100.0
รถประจำทาง	-	3 (100.0)	3	100.0
รถบริษัทนำเที่ยว	12 (66.7)	6 (33.3)	18	100.0
รถเช่าเหมาทัศนอาจร	60 (44.4)	76 (55.6)	136	100.0
$\chi^2 = 24.13491$ Sig = 0.0001				
จำนวนครั้งที่มาเยือนศรีนครินทร์				
มาเป็นครั้งแรก	110 (48.0)	119 (52.0)	229	100.0
มาเป็นครั้งที่สอง	67 (65.7)	35 (34.3)	102	100.0
มาเป็นครั้งที่สาม	50 (69.4)	22 (30.6)	72	100.0
มาเป็นครั้งที่สี่	19 (73.1)	7 (26.9)	26	100.0
มามากกว่า 4 ครั้งขึ้นไป	51 (52.1)	47 (47.9)	98	100.0
$\chi^2 = 26.93668$ Sig = 0.0127				

ตารางที่ 33 (ต่อ)

ปัจจัยด้านเศรษฐกิจสังคม	ระยะทางในการเดินทาง		รวม	
	ใกล้ (0-130 กม.)	ไกล (มากกว่า 130 กม.)	จำนวน	ร้อยละ
ระยะเวลาในการเดินทางท่องเที่ยว				
ภายใน 1 วัน	57 (77.0)	17 (23.0)	74	100.0
1-2 วัน	221 (60.9)	142 (39.1)	363	100.0
3-4 วัน	16 (32.7)	33 (67.3)	49	100.0
5-6 วัน	1 (33.3)	2 (66.7)	3	100.0
6 วันขึ้นไป	2 (18.2)	9 (81.8)	11	100.0
$\chi^2 = 32.994444$	Sig = 0.0000			
การพักแรม				
พัก	47 (61.0)	30 (39.0)	77	100.0
ไม่พัก	250 (59.1)	173 (40.9)	423	100.0
$\chi^2 = 0.10138$	Sig = 0.7502			
สถานที่พักแรม				
ที่พักของการไฟฟ้าฝ่ายผลิต	25 (61.0)	16 (39.0)	41	100.0
ที่พักของเอกชน	21 (58.3)	15 (41.7)	36	100.0
$\chi^2 = 0.05564$	Sig = 0.8135			

ตารางที่ 33 (ต่อ)

ปัจจัยด้านเศรษฐกิจสังคม	ระยะทางในการเดินทาง		รวม	
	ใกล้ (0-130 กม.)	ไกล (มากกว่า 130 กม.)	จำนวน	ร้อยละ
เหตุผลที่เดินทางมา เขื่อนศรีนครินทร์				
เป็นทางผ่าน	15 (48.4)	16 (51.6)	31	100.0
มีทัศนียภาพสวยงาม	164 (64.6)	90 (35.4)	254	100.0
เพราะไม่เคยมาเลย	40 (41.2)	57 (58.8)	97	100.0
มีระยะทางใกล้กับที่อยู่อาศัย	11 (84.6)	2 (15.4)	13	100.0
มีที่พักสะดวก	8 (88.9)	1 (11.1)	9	100.0
มีความสะดวกในการเดินทาง	14 (70.0)	6 (30.0)	20	100.0
มีรายจ่ายต่ำ	4 (80.0)	1 (20.0)	5	100.0
อยากเห็นสิ่งก่อสร้างที่ยังไม่เคยเห็น	32 (56.1)	25 (43.9)	57	100.0
เหตุผลอื่น ๆ	9 (64.3)	5 (35.7)	14	100.0
	$\chi^2 = 26.51350$	Sig = 0.0009		
สิ่งดึงดูดใจที่บริเวณเขื่อนศรีนครินทร์				
บริเวณเขื่อนและโรงไฟฟ้า	132 (55.5)	106 (44.5)	238	100.0
บริเวณอ่างเก็บน้ำที่มีแพท่องเที่ยวต่าง ๆ	127 (62.9)	75 (37.1)	202	100.0
ที่พักและสิ่งอำนวยความสะดวก	23 (63.9)	13 (36.1)	36	100.0
สิ่งดึงดูดใจอื่น ๆ	15 (62.5)	9 (37.5)	24	100.0
	$\chi^2 = 2.93603$	Sig = 0.4016		

ตารางที่ 33 (ต่อ)

ปัจจัยด้านเศรษฐกิจสังคม	ระยะทางในการเดินทาง		รวม	
	ใกล้ (0-130 กม.)	ไกล (มากกว่า 130 กม.)	จำนวน	ร้อยละ
ความสะดวกในการเดินทาง				
สะดวกที่สุด	84 (61.8)	52 (38.2)	136	100.0
สะดวก	158 (59.0)	110 (41.0)	268	100.0
สะดวกปานกลาง	53 (56.4)	41 (43.6)	94	100.0
ไม่สะดวก	2 (100.0)	-	2	100.0
	$\chi^2 = 2.05912$	Sig = 0.5602		
ค่าใช้จ่ายในการเดินทาง				
ต่ำกว่า 500 บาท	212 (63.1)	124 (36.9)	336	100.0
มากกว่า 500 บาท	85 (51.8)	79 (48.2)	164	100.0
	$\chi^2 = 5.80012$	Sig = 0.0160		
จำนวนนักท่องเที่ยว ผู้ร่วมเดินทางกับผู้ตอบ แบบสอบถาม				
ต่ำกว่า 5 คน	148 (70.1)	63 (29.9)	211	100.0
5-10 คน	63 (60.6)	41 (39.4)	104	100.0
มากกว่า 10 คน	86 (46.5)	99 (53.5)	185	100.0
	$\chi^2 = 22.94814$	Sig = 0.0000		

ระดับนัยสำคัญที่ 0.05

ภาคผนวก ข

หลักและวิธีการวิเคราะห์การจำแนกหมู่ (Multiple Classification Analysis)

การวิเคราะห์การจำแนกหมู่ (MCA) เป็นวิธีการที่ใช้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระหลายตัวและตัวแปรตาม 1 ตัว โดยตัวแปรอิสระต่าง ๆ ที่ใช้มีระดับการวัดประเภทกลุ่ม ส่วนตัวแปรตามเป็นตัวแปรประเภทช่วง ซึ่งมีการกระจายค่อนข้างปกติ หรือหากเป็นตัวแปรประเภททวิ (dichotomous variable) การกระจายควรสม่ำเสมอ ซึ่งอาศัยหลักความสัมพันธ์เชิงบวกแบบเส้นตรง (an additive model) นั่นคือ ตัวแปรอิสระแต่ละตัวจะต้องไม่มีปฏิกริยาร่วมกันที่จะส่งผลต่อตัวแปรตาม เมื่อการวิเคราะห์การจำแนกหมู่ จำเป็นต้องอาศัยหลักความสัมพันธ์เช่นนี้เป็นพื้นฐาน จึงจำเป็นต้องใช้ควบคู่ไปกับการวิเคราะห์การผันแปร (ANOVA) ทั้งนี้เพราะการวิเคราะห์การจำแนกหมู่โดยลำพังไม่สามารถบอกระดับนัยสำคัญทางสถิติของตัวแปรแต่ละตัวได้ และไม่สามารถแสดงให้เห็นถึงปฏิกริยาระหว่างตัวแปรอิสระด้วยกันว่ามีผลต่อตัวแปรตามอย่างไร เมื่อเป็นเช่นนี้ การวิเคราะห์การจำแนกหมู่จึงต้องอาศัยการวิเคราะห์การผันแปรช่วย ด้วยวิธีการดังกล่าวนี้ ทำให้วิธีการศึกษานี้สามารถพิจารณาตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับตัวแปรตามได้พร้อม ๆ กันถึง 10 ตัว โดยแบ่งออกเป็นตัวแปรอิสระ 5 ตัว และตัวแปรร่วม 5 ตัว

วิธีการวิเคราะห์การจำแนกหมู่ ต้องการดูว่าตัวแปรอิสระที่นำมาศึกษาสามารถอธิบายการผันแปรของตัวแปรตามได้ก็เพียงใด นอกจากนั้นยังแสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระแต่ละตัวกับตัวแปรตาม ทั้ง ก) ก่อนและหลังการควบคุมตัวแปรอิสระตัวอื่น ๆ และ ข) ก่อนและหลังการควบคุมตัวแปรอิสระและตัวแปรร่วมทั้งหมด

โดยทั่วไปความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรพิจารณาได้ 2 วิธีคือ ก) ปริมาณการผันแปรของตัวแปรตามที่อธิบายโดยตัวแปรอิสระ (ปริมาณการผิดพลาดของการทำนายที่ลดลงเมื่อนำตัวแปรอิสระมาพิจารณา) หรือ ข) การเปลี่ยนแปลงค่าเฉลี่ยของแต่ละกลุ่มของตัวแปรอิสระจากค่าเฉลี่ยของทั้งหมด

การวิเคราะห์การจำแนกพหุจะให้สถิติการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรค่อนข้าง

ละเอียด สถิติที่ใช้คือ

- ตารางการกระจายตัวแปรตามและตัวแปรอิสระแต่ละตัว
- จำนวนตัวอย่างในการวิเคราะห์
- ค่าเฉลี่ยทั้งหมดของตัวแปรตาม
- ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของตัวแปรตาม
- ผลรวมกำลังสองทั้งหมดที่อธิบายได้โดยตัวแปรตามและที่เหลือจากการอธิบาย

ในแต่ละกลุ่มย่อยของตัวแปรอิสระ จะมีสถิติต่อไปนี้

- จำนวนตัวอย่างในแต่ละกลุ่มย่อย
- ค่าเฉลี่ยของตัวแปรตามในแต่ละกลุ่มย่อย
- ค่าเบี่ยงเบนของค่าเฉลี่ยของแต่ละกลุ่มย่อย จากค่าเฉลี่ยของทั้งหมดก่อนปรับตัวแปรอิสระตัวอื่น ๆ
- ค่าเบี่ยงเบนของค่าเฉลี่ยของแต่ละกลุ่มย่อย หลังจากการควบคุมตัวแปรอิสระตัวอื่น ๆ
- ค่าเบี่ยงเบนของค่าเฉลี่ยของแต่ละกลุ่มย่อย เมื่อควบคุมทั้งตัวแปรอิสระและตัวแปรร่วม

สำหรับตัวแปรอิสระแต่ละตัวจะมีสถิติต่อไปนี้

- Eta และ Eta^2 Eta แสดงถึงความสามารถของตัวแปรอิสระในการอธิบายการผันแปรของตัวแปรตาม ส่วน Eta^2 หรืออัตราส่วนการผันแปรอธิบายสัดส่วนของผลรวมกำลังสองที่อธิบายได้โดยตัวแปรอิสระ

- Beta และ Beta^2 ซึ่งเป็นสถิติระอุอัตราความสัมพันธ์เช่นเดียวกับ Eta แต่ Beta วัดความสามารถของการอธิบายการผันแปรของตัวแปรตาม เมื่อควบคุมผลของตัวแปรอื่นแล้ว

สำหรับตัวแปรอิสระทุกตัวพร้อมกันจะมีสถิติต่อไปนี้

- ค่าสัมประสิทธิ์ความสัมพันธ์พหุ (multiple correlation coefficient) ก่อนปรับอัตราความเป็นอิสระซึ่งเมื่อยกกำลังสองจะให้ค่าสัดส่วนของการผันแปรที่อธิบายได้โดยตัวแปรอิสระทั้งหมด

- ค่าสัมประสิทธิ์ความสัมพันธ์พหุ หลังจากปรับอัตราความเป็นอิสระแล้ว เมื่อยกกำลังสองแสดงสัดส่วนการผันแปรของตัวแปรตามที่อธิบายโดยตัวแปรอิสระทั้งหมด

ยกตัวอย่าง โดยดูตาราง ก และ ตาราง ข ประกอบ

ตาราง ก เป็นการแสดงการวิเคราะห์การผันแปร ซึ่งเป็นวิธีการที่สามารถให้ค่าสถิติดังต่อไปนี้

- (a) ระดับนัยสำคัญทางสถิติของตัวแปรอิสระทั้งหมด (main effects)
- (b) ระดับนัยสำคัญทางสถิติของตัวแปรอิสระแต่ละตัว
- (c) ทดสอบหลักความสัมพันธ์เชิงบวกแบบเส้นตรง กล่าวคือ ตัวแปรอิสระแต่ละตัวจะต้องไม่มีปฏิกริยาร่วมกันที่จะส่งผลต่อตัวแปรตาม (2-way interaction)
- (d) ระดับนัยสำคัญทางสถิติของตัวแปรอิสระทั้งหมดและตัวแปรผันร่วม (explained)

จากการวิเคราะห์การผันแปรแล้ว พบว่าความสัมพันธ์เป็นไปตามเงื่อนไขดังกล่าวก็สามารถทำการวิเคราะห์การจำแนกพหุในตาราง ข ต่อไปได้

ตาราง ข ให้ค่าสถิติที่สำคัญพอสรุปได้ดังนี้

- (a) จำนวนตัวอย่างในการวิเคราะห์ (N)
- (b) ค่าเฉลี่ยทั้งหมดของตัวแปรตาม (grand mean)
- (c) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของตัวแปรตาม จากค่าเฉลี่ยทั้งหมดก่อนปรับตัวแปรอิสระตัวอื่น ๆ (unadjusted dev'n)
- (d) ความสามารถของตัวแปรอิสระในการอธิบายการผันแปรของตัวแปรตามก่อนปรับตัวแปรอิสระตัวอื่น ๆ (ETA)
- (e) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของตัวแปรตามจากค่าเฉลี่ยทั้งหมดหลังจากการควบคุมตัวแปรอิสระตัวอื่น ๆ (adjusted for independents dev'n)
- (f) อัตราความสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระที่มีผลต่อตัวแปรตาม หรือความสามารถของการอธิบายการผันแปรของตัวแปรตามเมื่อควบคุมผลของตัวแปรอิสระอื่นแล้ว (BETA)

- (g) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของตัวแปรตามจากค่าเฉลี่ยทั้งหมด เมื่อควบคุมทั้งตัวแปรอิสระและตัวแปรผันร่วม (adjusted for independents and covariates dev'n)
- (h) ความสามารถในการอธิบายการผันแปรของตัวแปรตาม เมื่อควบคุมผลของตัวแปรอิสระอื่น ๆ และตัวแปรผันร่วมแล้ว (BETA)
- (i) ค่าสัมประสิทธิ์ความสัมพันธ์พหุ (multiple correlation coefficient) ก่อนปรับอัตราความเป็นอิสระซึ่งเมื่อยกกำลังสองจะให้ค่าสัดส่วนของการผันแปรที่อธิบายได้โดยตัวแปรอิสระทั้งหมด

ตาราง ก เป็นตารางแสดงการวิเคราะห์การผันแปร

SOURCE OF VARIATION	SUM OF SQUARES	DF	MEAN SQUARE	F	SIGNIF OF F
MAIN EFFECTS	911.454	9	101.273	2.446	0.012 ^(a)
VAR05	4.998	1	4.998	0.121	0.729
VAR06	92.947	3	30.982	0.748	0.525
VAR16	42.201	1	42.201	1.019	0.324
VAR09	107.146	1	107.146	2.588	0.110
VAR07	521.216	3	173.739	4.197	0.007 ^(b)
COVARIATES	49.623	2	24.812	0.599	0.550
VAR01	1.465	1	1.465	0.035	0.851
VAR04	46.890	1	46.890	1.133	0.289
2-WAY INTERACTIONS	1571.908	30	52.397	1.266	0.180 ^(c)
VAR05 X VAR06	134.453	3	44.818	1.083	0.358
VAR05 X VAR16	74.076	1	74.076	1.789	0.183
VAR05 X VAR09	24.483	1	24.483	0.591	0.443
VAR05 X VAR07	161.535	3	53.845	1.301	0.276
VAR06 X VAR16	74.460	3	24.820	0.600	0.616
VAR06 X VAR09	60.296	3	20.099	0.485	0.693
VAR06 X VAR07	302.738	9	33.638	0.813	0.605
VAR16 X VAR09	3.775	1	3.775	0.091	0.763
VAR16 X VAR07	213.822	3	71.274	1.722	0.165
VAR09 X VAR07	186.690	3	62.230	1.503	0.216
EXPLAINED	2532.988	41	61.780	1.492	0.043 ^(d)
RESIDUAL	6375.473	154	41.399		
TOTAL	8908.461	195	45.684		

COVARIATE RAW REGRESSION COEFFICIENT

VAR01 0.074

VAR04 -0.058

ตาราง ข เป็นตารางแสดงการวิเคราะห์การจำแนกหมู่

VARIABLE + CATEGORY	N ^(a)	UNADJUSTED		ADJUSTED FOR INDEPENDENTS		ADJUSTED FOR INDEPENDENTS + COVARIATES	
		DEV'N ^(c)	BETA ^(d)	DEV'N ^(e)	BETA ^(f)	DEV'N ^(g)	BETA ^(h)
VAR05							
1	167	-0.04		-0.07		-0.02	
2	29	0.23		0.04		0.12	0.01
			0.01		0.02		
VAR06							
1	34	-1.59		-1.51		-1.22	
2	48	-0.19		-0.01		-0.13	
3	75	-0.09		0.22		0.15	
4	39	1.79		0.89		0.94	
			0.16		0.11		0.10
VAR16							
1 HAVE	91	-0.70		-0.52		-0.48	
2 DO NOT HAVE	105	0.61		0.45		0.42	
			0.10		0.07		0.07
VAR09							
1 URBUN	52	-0.87		-1.28		-1.40	
2 RURAL	144	0.31		0.46		0.51	
			0.08		0.11		0.12
VAR07							
1	82	1.58		1.34		1.25	
2	42	-0.87		-0.93		-0.82	
3	25	-4.17		-3.94		-3.89	
4	47	0.23		0.59		0.62	
			0.28		0.26		0.25
MULTIPLE R SQUARED					0.102 ⁽ⁱ⁾		0.108
MULTIPER R					0.320		0.328

สูตรที่ใช้ในการคำนวณหาค่าต่าง ๆ ของการวิเคราะห์

- Y_k = คะแนนตัวแปรตามของตัวอย่างแต่ละราย k
 w_k = น้ำหนักของตัวอย่างแต่ละราย k
 N = จำนวนตัวอย่าง
 C = จำนวนกลุ่มทั้งหมดของตัวแปรอิสระ
 C_i = จำนวนกลุ่มของตัวแปรอิสระ i
 P = จำนวนตัวแปรอิสระหรือตัวทำนาย
 a_{ij} = ค่าเบี่ยงเบนของกลุ่ม j ของตัวแปรอิสระ i ที่ปรับแล้วจากการแก้สมการ
 รอบสุดท้าย

$$\text{ผลรวมของ } Y = \sum_k w_k Y_k$$

$$\text{ผลรวมของ } Y^2 = \sum_k w_k (Y_k^2)$$

$$\text{ค่าเฉลี่ยทั้งหมดของ } Y = \frac{\sum_k w_k Y_k}{\sum_k w_k}$$

$$\text{ผลรวมของ } Y \text{ ของกลุ่ม } j \text{ ของตัวแปรอิสระ } i = \sum_k w_{ijk} Y_{ijk}$$

$$\text{ผลรวมกำลังสองของ } Y \text{ ของกลุ่ม } j \text{ ของตัวแปรอิสระ } i = \sum_k w_{ijk} Y_{ijk}^2$$

$$Y = \frac{\sum_k w_k Y_k^2 - (\sum_k w_k Y_k)^2 / \sum_k w_k}{\sum_k w_k - (\sum_k w_k / N)}$$

$$\text{ค่าเฉลี่ยของ } Y \text{ ของกลุ่ม } j \text{ ของตัวแปรอิสระ } i = \bar{Y}_{ij} = \sum_k w_{ijk} Y_{ijk} / \sum_k w_{ijk}$$

$$\text{ผลรวมยกกำลังสองที่ใช้ค่าเบี่ยงเบนที่ยังไม่ปรับของตัวแปรอิสระ } i = u_i = \sum_j (\sum_k w_{ijk}) (\bar{y}_{ij} - \bar{y})^2$$

$$\text{ผลรวมยกกำลังสองที่ใช้ค่าเบี่ยงเบนที่ปรับแล้วของตัวแปรอิสระ } i = D_i = \sum_j (\sum_k w_{ijk}) (a_{ijk})^2$$

$$\begin{aligned} \text{ผลรวมยกกำลังสองที่อธิบายได้} &= E = \sum_i \sum_j q_{ij} (\sum_k w_{ijk} y_{ijk}) \\ &= \sum_i \sum_j \dots \sum_n w_{ij\dots n} (a_i + b_j \dots)^2 \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} \text{ผลรวมยกกำลังสองทั้งหมด} &= T = \sum_k w_k (y_k - \bar{y})^2 \\ &= \sum_k w_k (y_k^2) \frac{(\sum_k w_k y_k)^2}{\sum_k w_k} \end{aligned}$$

$$\text{ผลรวมยกกำลังสองที่เหลือ} = Z = T - E$$

$$\text{Eta ของตัวแปรอิสระ } i, n_j = \frac{u_i}{T}$$

$$\text{Beta ของตัวแปรอิสระ } i, \beta_i = \frac{D_i}{T}$$

$$\text{ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (ยกกำลังสอง)} = R^2 = E/T$$

$$\text{ค่าปรับอัตราความเป็นอิสระ} = A = \frac{N-1}{N+P-C-1}$$

$$\text{ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์} = R^2 = 1 - \frac{(T-E)/(N+P-C-1)}{T/(N-1)}$$

$$(\text{ยกกำลังสองและปรับอัตราความเป็นอิสระ}) = 1 - (1-R^2)/A$$

$$\text{Eta ยกกำลังสองและปรับ} = \bar{E}^2 = 1 - \frac{(T-E)/(N-C)}{T/(N-1)}$$

$$= 1 - (1-E^2)A$$

$$F = \frac{E/(C-1)}{(T-E)/(N-C)}$$

ภาคผนวก ค.

ทรัพยากรการท่องเที่ยวของจังหวัดกาญจนบุรี

ทรัพยากรการท่องเที่ยวถือว่าเป็นสิ่งสำคัญที่สุดในการส่งเสริมการท่องเที่ยว กาญจนบุรี นับว่าเป็นจังหวัดที่มีทรัพยากรการท่องเที่ยวเกือบจะครบทุก ๆ ด้าน ยกที่จังหวัดอื่นจะเทียบได้ ไม่ว่าจะเป็นด้านธรรมชาติ ประวัติศาสตร์ หรือโบราณสถาน

แหล่งท่องเที่ยว

จากการศึกษาเบื้องต้นเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวจังหวัดกาญจนบุรี โดยสถาบันวิจัยสภาวะแวดล้อม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้แบ่งทรัพยากรแหล่งท่องเที่ยวออกเป็น 4 ประเภท ดังนี้

1.1 แหล่งท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติ ได้แก่ บริเวณป่าเขา บริเวณที่มีความสวยงามตามธรรมชาติ ซึ่งเป็นแหล่งท่องเที่ยวประเภทที่มีมากที่สุดในจังหวัดกาญจนบุรี

1.2 แหล่งท่องเที่ยวประเภทประวัติศาสตร์และโบราณคดี เป็นบริเวณที่มีความสำคัญในเชิงประวัติศาสตร์และโบราณคดี

1.3 แหล่งท่องเที่ยวประเภทวัฒนธรรม เป็นบริเวณที่มีความน่าสนใจทางวัฒนธรรมและประเพณี

1.4 แหล่งท่องเที่ยวประเภทการศึกษา เป็นบริเวณที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับกิจกรรมหรือความเป็นมา

แหล่งท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติ ได้แก่

- หุบไถญ่นเรศวร
- บึงเกริงกะเวีย
- น้ำตกผาตาด
- หุบน้ำร้อนหินคาด
- ถ้ำดาวดิงส์
- ถ้ำละว้า
- ถ้ำวังบาดาล

- น้ำตกไตรโยคใหญ่
- น้ำตกเข่าพัง (ไตรโยคน้อย)
- ถ้ำวังคะเคียน
- ถ้ำพุทธะ
- ถ้ำมะเกลือ
- อุทยานแห่งชาติเอราวัณ (น้ำตกเอราวัณ)
- ถ้ำพระธาตุ
- อุทยานแห่งชาติเฉลิมรัตนโกสินทร์
- อุทยานแห่งชาติห้วยขมิ้น
- เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าสลักพระ
- น้ำตกผาสั่น
- สวนสมเด็จพระศรีนครินทร์ (สวนหิน) จังหวัดกาญจนบุรี

ทุ่งใหญ่นเรศวร

เป็นชื่อของเขตรักษาพันธุ์สัตว์ที่กว้างใหญ่ที่สุดในประเทศไทย อยู่ในเขตอำเภอสังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรี กับเขตอำเภอลี้หลวง จังหวัดตาก มีภูเขาสลับซับซ้อนเป็นต้นน้ำของลำธารหลายสายที่ไหลมารวมกันเป็นแควน้อย แควใหญ่ บางตอนเป็นทุ่งหญ้าสะวันนาที่กว้างใหญ่ มีลำห้วยอยู่มากมาย มีทิวเขาสลับซับซ้อนขั้วชุกชุม ป่าไม้ยังคงอยู่ในสภาพสมบูรณ์และเป็นป่าผสมระหว่างป่าดงดิบ ป่าไม้เมืองหนาว ป่าผลัดใบ ทุ่งหญ้าสะวันนา อยู่ห่างจากตัวจังหวัดประมาณ 274 กิโลเมตร ใช้เวลาเดินทางนานมากเพราะการคมนาคมยังไม่สะดวก

บึงเกริงกะเวีย

อยู่ที่ตำบลชะแล อำเภอดงหลวง ห่างจากตัวจังหวัด 197 กิโลเมตร มีลักษณะเป็นหนองน้ำใหญ่ มีลักษณะโครงสร้างพิเศษทางธรณีวิทยา คือ มีหินปูนเป็นฐานรองรับใต้พื้นที่ที่เป็นแอ่งน้ำ (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2525)

ในฤดูฝนจะมีนกน้ำมากมายหลายชนิดมาอาศัยอยู่ ส่วนฤดูแล้งบางปีน้ำจะแห้ง มีป่าไผ่ปนกับป่าเบญจพรรณซึ่งมีสัตว์ป่าหลายชนิดอาศัยอยู่ กรมป่าไม้ได้ประกาศให้บริเวณนี้เป็นเขตห้ามล่าสัตว์ป่าเมื่อวันที่ 1 พฤศจิกายน 2521 เรียกชื่อว่า เขตห้ามล่าสัตว์ป่าบึงเกริงกะเวียและหนองน้ำซับ มีบริเวณพื้นที่รวม 320,000 ไร่

น้ำตกผาตาด

อยู่ในเขตอำเภอทองผาภูมิ เป็นน้ำตกที่สวยงามแห่งหนึ่ง ในฤดูฝนต้องเดินเท้าเข้าไป ป่าโดยรอบเป็นป่าดิบเขาที่ยังมีความสมบูรณ์อยู่

น้ำร้อนหินคาค

อยู่ที่ตำบลโทรโขก ห่างจากตัวจังหวัดประมาณ 130 กิโลเมตร ตามทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 323 น้ำร้อนนี้ทหารญี่ปุ่นในสมัยสงครามโลกครั้งที่ 2 ได้สร้างบ่อคอนกรีตล้อมบ่อไว้ 2 ชั้น เป็นระบบบ่อน้ำล้น ถัดไปมีลำธารกุ่มิ่งไหลผ่านอยู่ใกล้ ๆ กัน ที่โดยรอบเป็นป่าผลัดใบปนกับป่าไผ่

ถ้ำดาวดิงส์

อยู่ที่ตำบลวังกระแจะ ห่างจากตัวจังหวัด 110 กิโลเมตร เป็นถ้ำขนาดเล็ก มีหินงอกหินย้อยที่สวยงามมาก ภายในถ้ำแยกเป็นหลายห้อง

ถ้ำละว้า

อยู่ริมแม่น้ำแควน้อยที่ตำบลท่าเสา อำเภอโทรโขก ห่างจากตัวจังหวัดประมาณ 75 กิโลเมตร ต้องเดินทางด้วยเรือหางยาวจากท่าเรือปากแซงซึ่งใช้เวลาประมาณชั่วโมงเศษ เป็นถ้ำที่สวยงามมากแห่งหนึ่งในประเทศไทย ถ้ำกว้างมีหลายห้องมีชื่อเรียกที่ไพเราะแตกต่างกันไป มีหินงอกหินย้อยหลายสีสวยงามมากจนมีผู้ให้ชื่อว่า "ถ้ำเนรมิต"

ถ้ำวังบาดาล

เพิ่งค้นพบเมื่อไม่นานมานี้ อยู่ที่ตำบลท่าเสา ใกล้กับน้ำตกเขาพัง การเดินทางไปไม่สะดวกนัก เพราะยังไม่มีการพัฒนา

น้ำตกไตรโยคใหญ่

อยู่ริมฝั่งลำน้ำแควน้อย ที่ตำบลวังกระแจะ ห่างจากตัวจังหวัด 104 กิโลเมตร เวลานั่งเรือผ่านไปตามลำน้ำแควน้อยจะเห็นน้ำตกนี้ไหลลงสู่แม่น้ำสวยงามมาก เป็นน้ำตกที่มีความสวยงามจนทำให้สมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมพระยานริศรานุวัดติวงศ์ได้ทรงพระนิพนธ์เพลง เขมรไตรโยค ขึ้นกล่าวชม จนกระทั่งน้ำตกนี้เป็นที่แพร่หลายทั่วไป

น้ำตกเขาหัง (ไตรโยคน้อย)

อยู่ที่บ้านท่าเสา ริมทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 323 สดุดทางรถไฟสายกาญจนบุรี-น้ำตกไปไม่ถึง 1 กิโลเมตร เป็นน้ำตกที่สวยงามแห่งหนึ่ง

ถ้ำวังตะเคียน ถ้ำพระ ถ้ำมะเกลือ

ถ้ำวังตะเคียน ถ้ำพระ (วัดถ้ำขุนแผน) ถ้ำมะเกลือ (วัดถ้ำเขาปูน) เป็นถ้ำหินปูนที่มีหินงอกหินย้อยสวยงามมากแห่งหนึ่ง และเนื่องจากอยู่ในเขตอำเภอเมืองจึงเป็นที่นิยมของนักท่องเที่ยวจำนวนมาก

อุทยานแห่งชาติเอราวัณ

ห่างจากตัวจังหวัด 67 กิโลเมตร ตั้งอยู่ที่ตำบลท่ากระดาน มีพื้นที่ 550 กิโลเมตร ครอบคลุมพื้นที่ 3 อำเภอ คือ อำเภอศรีสวัสดิ์ อำเภอไตรโยค และอำเภอเมืองกาญจนบุรี บริเวณอุทยานมีน้ำตกเอราวัณ ซึ่งมีชื่อเสียงและสวยงามที่สุดของจังหวัดกาญจนบุรี นักท่องเที่ยวชาวไทย นิยมมาเที่ยวที่นี้มากแห่งหนึ่ง

ถ้ำพระธาตุ

เป็นถ้ำที่เคยเป็นที่อยู่ของมนุษย์ดึกดำบรรพ์ ซึ่งมีขนาดใหญ่และมีหินงอกหินย้อยต่าง ๆ สวยงามมาก

อุทยานแห่งชาติเฉลิมรัตนโกสินทร์ (ถ้ำธารลอด)

อยู่ที่ตำบลเขาโจด อำเภอศรีสวัสดิ์ ห่างจากตัวจังหวัด 87 กิโลเมตร ประกอบไปด้วยสถานที่ที่น่าสนใจหลายแห่งได้แก่ ถ้ำธารลอดน้อย น้ำตกไทรโยคทั้ง 3 ชั้น

น้ำตกธารเงิน น้ำตกธารทอง เป็นต้น

อุทยานแห่งชาติห้วยขมิ้น

อยู่ที่หมู่บ้านห้วยขมิ้น อำเภอศรีสวัสดิ์ ห่างจากตัวจังหวัด 108 กิโลเมตร จุดที่น่าสนใจที่สุด คือ น้ำตกห้วยขมิ้น ที่แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือคอนบนและคอนล่าง ซึ่งแต่ละตอนมีความยาวหลายกิโลเมตร และไหลลงสู่ม่าน้ำแควใหญ่คอนบน เทือกเขื่อนศรีนครินทร์

เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าสลักพระ

ตั้งอยู่ในเขตอำเภอเมืองและอำเภอศรีสวัสดิ์ ห่างจากตัวจังหวัด 30 กิโลเมตร ซึ่งอยู่ทางฝั่งซ้ายของลำนน้ำแควใหญ่เกือบตลอดสาย

น้ำตกหาลัน

อยู่ในเขตตำบลช่องสะเดา อำเภอเมืองกาญจนบุรี เป็นน้ำตกเล็ก ๆ จึงไม่สวยงามเท่าที่ควรในฤดูแล้ง

สวนสมเด็จพระศรีนครินทร์ (สวนหิน) จังหวัดกาญจนบุรี

ตั้งอยู่ที่ทุ่งนาคราช ตำบลหนองหญ้า อำเภอเมืองกาญจนบุรี ในบริเวณวิทยาลัยเกษตรกรรมกาญจนบุรี มีเนื้อที่ 600 ไร่ ประชาชนทั่วไปเรียก "สวนหิน" เพราะมีหินงอกอยู่เรียงรายอย่างมีระเบียบในเนื้อที่ 200 ไร่ ส่วนในบริเวณรอบ ๆ นั้น เป็นป่าละเมาะ

แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่สวยงามเหล่านี้ทำให้เกิดกิจกรรมการท่องเที่ยวหลายรูปแบบ เช่นการล่องแพหรือนั่งเรือชมทิวทัศน์ไปดามลำนน้ำแควน้อย การเดินป่าเพื่อชมความงามของป่าและสัตว์ป่า การเที่ยวชมน้ำตกขนาดใหญ่ ชมหินงอกหินย้อยในถ้ำต่าง ๆ ล้วยเป็นแรงดึงดูดนักท่องเที่ยวให้มาเที่ยวจังหวัดนี้ทั้งสิ้น

แหล่งท่องเที่ยวประเภทประวัติศาสตร์ โบราณคดี ได้แก่

- พิพิธภัณฑสถานเก่า
- พงศิก
- ปราสาทเมืองสิงห์

- ค่าน เจดีย์สามองค์
- เจดีย์พนมทวน
- สะพานข้ามแม่น้ำแคว
- ทางรถไฟสายมรณะ
- สุสานทหารสัมพันธมิตรคอนรัก
- สุสานทหารสัมพันธมิตร เขาช่องปูน
- พิพิธภัณฑ์อักษะ เชลยศึก

กาญจนบุรีเป็นแหล่งมรดกทางประวัติศาสตร์ที่สามารถแบ่งได้เป็น 3 สมัย คือ

1. สมัยก่อนประวัติศาสตร์ กาญจนบุรีเป็นแหล่งชุมชนของมนุษย์ยุคก่อนประวัติศาสตร์มาก่อน มีอายุราวสมัยหินเก่าตอนปลาย หรือประมาณ 7,000 ปีมาแล้ว ทรายได้จากเครื่องมือหินกรวดกระเทาะทำอย่างหยาบ ๆ แหล่งขุดค้นที่มีชื่อเสียงไปทั่วโลก คือ บริเวณบ้านเก่า ริมฝั่งแม่น้ำแควน้อยในเขตอำเภอเมืองกาญจนบุรี ได้มีการจัดตั้งพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติบ้านเก่าขึ้นที่นี่ เป็นพิพิธภัณฑ์ค่อนข้างเล็ก เก็บรักษาเฉพาะโบราณวัตถุที่ค้นพบได้ นับได้ว่าบ้านเก่าเป็นแหล่งอารยธรรมเก่าแก่แห่งหนึ่งของมนุษย์ยุคหินสมัยก่อนประวัติศาสตร์ในประเทศไทย

2. สมัยประวัติศาสตร์ ตั้งแต่สมัยทวารวดีจนถึงสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น

2.1 สมัยทวารวดี จากพงศาวดารเหนือกล่าวว่า เมืองกาญจนบุรี เป็นเมืองโบราณ สร้างโดยพญาาง เป็นเมืองสำคัญของแคว้นอู่ทองหรือสุวรรณภูมิในสมัยนั้น

พงศิก ซึ่งตั้งอยู่ในท้องที่อำเภอท่ามะกา จังหวัดกาญจนบุรี เป็นบริเวณที่ได้มีการขุดค้นโบราณวัตถุที่สำคัญหลายอย่าง เช่น พระพุทธรูป เทวรูปพระนารายณ์ ตะเกียงโรมันสัมฤทธิ์ ฯลฯ สิ่งเหล่านี้สร้างในสมัยทวารวดี เป็นหลักฐานได้ว่า พงศิกในสมัยนั้น ชาวเมืองนับถือศาสนาพุทธควบคู่ไปกับศาสนาพราหมณ์

2.2 สมัยลพบุรี หลักฐานที่แสดงถึงอำนาจของขอมในดินแดนแถบนี้ คือ ปราสาทเมืองสิงห์ ที่ตำบลสิงห์ อำเภอไทรโยค จังหวัดกาญจนบุรี เป็นปราสาทสร้างด้วยศิลาแลง ศิลปแบบขอมที่เชื่อว่าเป็นศาสนสถานในพุทธศาสนานิกายมหายาน

2.3 สมัยอยุธยา กรุงธนบุรี กรุงรัตนโกสินทร์ตอนต้น

กาญจนบุรีมีชื่อเสียงขึ้นเนื่องจาก เป็นเมืองหน้าด่านที่สำคัญ เคยเป็นสนามรบในสงครามไทย-พม่า ที่มีชื่อเสียงมากคือ สงครามเก้าทัพ หลักฐานที่ปรากฏที่นี่มีมากพอสมควร เช่น ค่านเจดีย์สามองค์ ในเขตอำเภอสังขละบุรีติดชายแดนพม่า เป็นช่องทางเดินทัพของไทยและพม่าประมาณ 12 ครั้ง แนวที่ตั้งเจดีย์สามองค์นี้ตั้งเรียงกันจากด้านตะวันออกไปตะวันตก องค์ด้านตะวันออกอยู่ในเขตไทย องค์กลางอยู่ตรงเส้นพรมแดน อีกองค์อยู่ในเขตพม่าเป็นศิลปแบบมอญซึ่งไม่ปรากฏหลักฐานแน่ชัดถึงจุดประสงค์ในการสร้าง

บริเวณที่เคยเป็นสนามรบและที่ตั้งค่ายกองทัพในสมัยโบราณ ที่สำคัญอีกแห่งหนึ่ง คือ ที่ตำบลลาดหญ้าซึ่งเคยเป็นที่ตั้งเมืองกาญจนบุรีเก่า อยู่ริมแม่น้ำแควใหญ่ มีความเหมาะสมในการตั้งกองทัพมากเพราะมีทุ่งหญ้าใช้เลี้ยงสัตว์พาหนะคือช้าง ม้า ได้ทั้งกองทัพ

สมัยรัชกาลที่ 1 แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ แผนยุทธศาสตร์ของพม่าได้เปลี่ยนไปเพราะพม่ายกทัพลงมาทางใต้เพื่อไปตีกรุงเทพฯ ดังนั้น แทนที่จะเดินทัพจากเจดีย์สามองค์ผ่านเมืองสังขละบุรีไปเมืองศรีสวัสดิ์เพื่อเข้าเขตสุพรรณบุรีแต่ทางบกทางเดียว กลับยกกองทัพเรือจากเขตเมืองสังขละบุรีมาทางแม่น้ำไทรโยค (แควน้อย) มายังกาญจนบุรีอีกทางหนึ่ง สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอกรมพระยาสุรสีห์ทรงย้ายที่ตั้งฐานทัพจากเมืองกาญจนบุรีเก่ามาตั้งที่ตำบลปากแพรก ซึ่งเป็นที่ราบของลำน้ำแควน้อย แควใหญ่ เพื่อตั้งรับพม่า ต่อมารัชกาลที่ 3 ได้โปรดเกล้าฯ ให้สร้างกำแพงเมือง ตั้งเมืองกาญจนบุรีขึ้นเป็นการถาวรที่นี่เพื่อสะดวกในการติดต่อค้าขายกับเมืองราชบุรี ในปี พ.ศ. 2374

เจดีย์พนมทวน ที่ตำบลคอนเจดีย์ อำเภอพนมทวน สันนิษฐานว่าน่าจะเป็นเจดีย์พุทธศักดิ์ของสมเด็จพระนเรศวรมหาราช เพราะเป็นเจดีย์สมัยอยุธยาตอนกลางและตอนปลายเป็นเจดีย์โคด ๆ กลางทุ่งกว้าง เคยผูกพันโครงกระดูก และอาวุธต่าง ๆ ในบริเวณนี้

สะพานข้ามแม่น้ำแคว ตั้งอยู่ที่ตำบลท่ามะขาม อำเภอเมืองกาญจนบุรี อยู่ห่างจากตัวเมือง 4 กิโลเมตร เป็นสะพานเหล็กเสาปูนสร้างเชื่อมสองฝั่งแม่น้ำแควใหญ่ รถไฟแล่นผ่านไปมาได้ สร้างโดยเชลยศึกสัมพันธมิตรที่กองทัพญี่ปุ่นเกณฑ์ให้มาสร้างในสงครามโลกครั้งที่ 2 เนื่องจากเมื่อวันที่ 8 ธันวาคม พ.ศ. 2484 ญี่ปุ่นได้ยื่นคำขาดขอเดินทัพผ่านประเทศไทยไปพม่า ซึ่งรัฐบาลไทยภายใต้การนำของจอมพล ป.พิบูลสงครามจำเป็นต้องตกลงยินยอมตามข้อเสนอของญี่ปุ่น ความยากลำบากในการสร้าง การต้องสูญเสียเชลยศึกทหารสัมพันธมิตรไปมากมายในการสร้างสะพานและทางรถไฟสายนี้ ประกอบกับสะพานข้ามแม่น้ำแควถูกฝ่ายสัมพันธมิตรระเบิดได้รับความเสียหาย จึงทำให้สะพานนี้มีชื่อเสียงไปทั่วโลก เป็นจุดดึงดูดนักท่องเที่ยวที่สำคัญที่สุดในจังหวัดกาญจนบุรี

ทางรถไฟสายมรณะ เหตุที่เรียกชื่ออย่างนี้เพราะการสร้างทางรถไฟช่วงระหว่างเมืองกาญจนบุรีไปด่านเจดีย์สามองค์ เพื่อต่อเข้าไปยังเขตพม่า นั้นเต็มไปด้วยความลำบาก เพราะต้องผ่านป่าเขาที่ทิวกันดาร ความเร่งด่วนในการสร้างทาง การขาดแคลนอาหารยารักษาโรค การถูกรบกวนจากระเบิดของฝ่ายสัมพันธมิตร ทำให้เชลยศึกชาวอังกฤษ ออสเตรเลีย นิวซีแลนด์ ฮอลันดา ที่ญี่ปุ่นเกณฑ์ให้มาสร้างทางรถไฟล้มตายลงประมาณ 20,000 กว่าคน หลังสงครามสิ้นสุดลงแล้ว ได้มีการนำเอากระดูกของทหารเหล่านี้มาฝังที่ สุสานทหารสัมพันธมิตรคอนรัก ซึ่งตั้งอยู่ในตัวเมืองกาญจนบุรีเชิงสถานีรถไฟ กับที่ สุสานทหารสัมพันธมิตรเขาช่องปูน ซึ่งตั้งอยู่ที่ตำบลเกาะสำโรง เขตอำเภอเมืองกาญจนบุรี สุสานดังกล่าวนี้นักท่องเที่ยวนิยมมาชมกันมาก

พิพิธภัณฑ์อักษะเชลยศึกหรือพิพิธภัณฑ์สงคราม ตั้งอยู่ในวัดไชยชุมพลชนะสงคราม (วัดใต้) อำเภอเมืองกาญจนบุรี เป็นพิพิธภัณฑ์ที่เก็บรวบรวมหลักฐานทางประวัติศาสตร์สมัยสงครามโลกครั้งที่ 2 เช่น ภาพวาด ภาพถ่าย อาวุธสงคราม เครื่องมือเครื่องใช้ของทหารไว้เป็นจำนวนมาก

แหล่งท่องเที่ยวประเภทวัฒนธรรม ได้แก่

- พระแท่นดงรัง
- เจดีย์นูน่อง
- วัดนางพิม วัดขุนแผน วัดป่าเลไลยก์

- วัดถ้ำเสือ
- วัดถ้ำมังกรทอง

กาญจนบุรีเป็นแหล่งมรดกทางวัฒนธรรมของชาติที่สำคัญแห่งหนึ่ง เพราะเป็นท้องที่ในการดำเนินเรื่องขุนช้างขุนแผน ซึ่งเป็นวรรณกรรมที่มีชื่อเสียงของไทย สถานที่ต่าง ๆ ที่กล่าวถึงในเสภาเรื่องนี้ ได้แก่ เขาชนไก่ วัดนางพิน วัดขุนแผน วัดป่าเลไลยก์ เป็นต้น

แหล่งท่องเที่ยวประเภทวัฒนธรรมอื่น ๆ ที่เกี่ยวกับศาสนา ได้แก่

พระแท่นดงรัง อยู่ที่อำเภอท่ามะกา เป็นแท่นหินขนาดใหญ่อยู่ในวัดพระแท่นดงรัง เชื่อกันว่าเป็นแท่นศักดิ์สิทธิ์ที่เป็นที่ปรินิพพานของพระพุทธเจ้า

เจดีย์น่อง ตั้งอยู่ที่ตำบลปลีลือก อำเภอทองผาภูมิ เชื่อว่าเจดีย์นี้เป็นที่บรรจุพระบรมสารีริกธาตุของพระพุทธเจ้า

วัดถ้ำเสือ ตั้งอยู่บนเขาเล็ก ๆ ลูกหนึ่งที่อำเภอท่าม่วง มี 2 วัดด้วยกัน ทางด้านหน้าเป็นวัดจีนนิกายมหายาน เรียกว่าวัดญวน ส่วนอีกวัดเป็นวัดไทย มีถ้ำที่ปรับปรุงเป็นที่ปฏิบัติทางศาสนา

วัดถ้ำมังกรทอง อยู่ที่ตำบลเกาะสำโรงใกล้กับตัวอำเภอเมืองกาญจนบุรี เป็นที่นิยมของนักท่องเที่ยวมาก เพราะที่นี้มีแม่ชีลอยน้ำ หลังวัดมีภูเขาหินปูนและมีถ้ำซึ่งเป็นจุดชมวิวดูได้โดยรอบ

นอกจากนี้ยังมีประเพณี การละเล่นพื้นเมืองหลายอย่างที่น่าสนใจ เกี่ยวกับสังคมชนบทภาคกลางของกาญจนบุรีที่สะท้อนแนวความคิด ลัทธิความเชื่อ และอิทธิพลของศาสนาพุทธ ตลอดจนจารีตประเพณี เช่น พิธีฟาคข้าว พิธีขอฝน พิธีรับขวัญข้าว ฯลฯ ของชาวไทย ส่วนพวกกะเหรี่ยง ลาว ขมุ มอญ ก็มีประเพณีที่เป็นลักษณะเฉพาะของตนเอง แต่เป็นที่น่าเสียดายที่ปัจจุบันวัฒนธรรมต่าง ๆ และประเพณีส่วนมากได้เปลี่ยนแปลงไป ที่เป็นเอกลักษณ์ทางด้านวัฒนธรรมที่หลงเหลืออยู่และมีชื่อเสียง ได้แก่ "การรำเหย่ย" "เล่นเพลงร่อยพรรษา" ซึ่งเป็นการเล่นเพลงพื้นเมืองแท้ ๆ ของกาญจนบุรี ซึ่งเล่นกันที่บ้านทวน อำเภอพนมทวน นอกจากนี้ก็มีการ "รำตง" ของกะเหรี่ยง (หน่วยศึกษานิเทศก์ จังหวัดกาญจนบุรี, 2529)

แหล่งท่องเที่ยวประเภทการศึกษา

เป็นบริเวณที่น่าสนใจในด้านกิจกรรมทาง เศรษฐกิจและสิ่งก่อสร้างที่มีอยู่ในท้องถิ่น ได้แก่

- เขมืองบิล็อก
- บ่อพลอย
- เขื่อนวชิราลงกรณ์
- เขื่อนศรีนครินทร์
- เขื่อนท่าทุ่งนา
- เขื่อนเขาแหลม

เขมืองบิล็อก เป็นบริเวณที่ตั้งของเขมืองต่าง ๆ ซึ่งดำเนินงานอยู่ในเขตก่าบิล็อก อยู่ห่างจากอำเภอทองผาภูมิไปทางตะวันตก 61 กิโลเมตร ส่วนใหญ่เป็นเขมืองแร่จูลแพร่ซึ่งขุดแร่ในลักษณะของเขมืองฉิด เส้นทางที่จะไปเขมืองบิล็อกสวยงามมาก เพราะเป็นเส้นทางอยู่บนภูเขา 34 กิโลเมตร มากกว่าบนพื้นที่ราบซึ่งมีระยะทาง 27 กิโลเมตร เขมืองบิล็อกอยู่สูงกว่าระดับน้ำทะเลประมาณ 1,000 เมตร จึงมีอากาศเย็นสบายแต่ยังเป็นทีุ่รกันดารจึงมีการคมนาคมไม่สะดวก

ห่างจากบิล็อกไปเล็กน้อยก็จะถึงตลาดชายแดนไทย คือ "หมู่บ้านฮักอง" ซึ่งส่วนใหญ่เป็นพม่า มอญและกะเหรี่ยง จากตลาดนี้สามารถเดินไปยังชายแดนพม่าได้เพราะอยู่ห่างเพียง 800 เมตร

บ่อพลอย กาญจนบุรีมีพลอยเป็นจำนวนมากในเขตอำเภอพลอยห่างจากตัวจังหวัด 48 กิโลเมตร พลอยที่สำคัญ ได้แก่ พลินหรือเขียวพลิน มีสีน้ำเงินสด เป็นพลอยที่มีชื่อเสียงของจังหวัดกาญจนบุรี ส่วนพลอยอื่น ๆ ที่ขุดได้เล็กน้อย ได้แก่ พลอยสีเขียวเรียกว่าเขียวส่องหรือเขียวมรกต พลอยโกเมนซึ่งมีสีแดงเข้มเกือบดำ สคาร์แซฟไฟร์หรือพลอยสาแทรก นอกจากนี้ยังมีนิลหรือนิลตะโก ซึ่งขุดได้เป็นจำนวนมากและมีราคาต่ำกว่าพลอยชนิดอื่น ๆ

ภาคผนวก ง.

แบบสอบถามนักท่องเที่ยว

1. ชื่อ.....นามสกุล.....
2. ที่อยู่ปัจจุบัน.....จังหวัด.....
3. เพศ
 ชาย หญิง
4. อายุ
 ต่ำกว่า 15 ปี 15-25 ปี
 26-35 ปี 36-45 ปี
 46-60 ปี มากกว่า 60 ปี
5. สถานภาพสมรส
 โสด แต่งงาน (ไม่มีบุตร)
 แต่งงาน (มีบุตร) หม้าย
 อื่น ๆ (ระบุ).....
6. อาชีพ
 ข้าราชการ พนักงานรัฐวิสาหกิจ
 ธุรกิจส่วนตัว ลูกจ้างธุรกิจ/ร้านค้า
 รับจ้างทั่วไป นักเรียน นักศึกษา
 แม่บ้าน อื่น ๆ (ระบุ).....
7. รายได้ (บาท/เดือน)
 ต่ำกว่า 2,000 บาท 2,000-4,000 บาท
 4,001-6,000 บาท 6,001-8,000 บาท
 8,001-10,000 บาท 10,001-12,000 บาท
 12,001-15,000 บาท มากกว่า 15,000 บาท
 ไม่มีรายได้

8. จุดประสงค์การเดินทาง

- ท่องเที่ยว ปฏิบัติหน้าที่
 กีฬา ทัศนศึกษา
 อื่น ๆ (ระบุ).....

9. เดินทางมาโดยวิธี

- รถยนต์ส่วนตัว รถประจำทาง
 รถบริษัทนำเที่ยว รถเช่าเหมาทัศนอาจร
 อื่น ๆ (ระบุ).....

10. ระยะเวลาที่ท่านใช้ในการมาครั้งนี้ นับตั้งแต่เริ่ม เดินทางกระทั่งกลับ

จำนวน.....วัน.....ชั่วโมง

11. ระยะเวลาที่ท่านพักหรือเที่ยวใน เชียงศรีนครินทร์

- พักค้างคืน เป็นเวลา.....วัน
 ไม่พัก ท่านใช้เวลาในการท่องเที่ยว เป็นเวลา.....ชั่วโมง

12. จากข้อ 11 ถ้าพัก ท่านค้างคืนที่

- ที่พักของเอกชน เพราะ.....
 ที่พักของการไฟฟ้าฝ่ายผลิต เพราะ.....

13. ลักษณะการเดินทาง

- มาคนเดียว มากับครอบครัว.....คน
 มากับเพื่อน.....คน มากับกลุ่มที่ทำงาน.....คน
 มากับบริษัทนำเที่ยว

14. จำนวนครั้งที่มา

- มาเป็นครั้งแรก มาเป็นครั้งที่.....

15. เหตุที่ท่านมาเที่ยวที่ เชียงศรีนครินทร์ (โปรดใส่ 1,2,3,---เรียงตามความเห็น)

- เป็นทางผ่าน มีทัศนสวยงาม ชอบความงามของธรรมชาติ
 เพราะไม่เคยมาเลย มีระยะทางใกล้กับที่อยู่อาศัย
 มีที่พักสะดวก มีความสะดวกในการเดินทาง
 ใช้จ่ายต่ำ อยากเห็นสิ่งก่อสร้างที่ยังไม่เคยเห็น
 อื่น ๆ (ระบุ).....

16. เมื่อท่านได้เที่ยวชมเขื่อนศรีนครินทร์แล้วท่านคิดว่าสิ่งใดดึงดูดใจท่านมากที่สุด
- บริเวณเขื่อนและโรงไฟฟ้า บริเวณอ่างเก็บน้ำที่มีแพท่องเที่ยวต่าง ๆ
- บริเวณที่หักและสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ภายในเขื่อน
- บริเวณอื่น ๆ ได้แก่.....
17. ท่านคิดว่าความสะดวกในการเดินทางมายังเขื่อนศรีนครินทร์
- ดีมาก ดี พอใช้ ไม่ดี แย่มาก
18. ค่าใช้จ่ายในการเดินทางมาครั้งนี้โดยประมาณ (เฉพาะท่านคนเดียว)
- ต่ำกว่า 100 บาท 101-500 บาท
- 501-1,000 บาท 1,001-1,500 บาท
- 1,501-2,000 บาท สูงกว่า 2,000 บาท
19. แหล่งท่องเที่ยวที่ท่านประทับใจในจังหวัดกาญจนบุรี (โปรดใส่ 1, 2, 3, --- เรียงลำดับตามความประทับใจมากที่สุด)
- สะพานข้ามแม่น้ำแคว น้ำตกเอราวัณ เขื่อนวชิราลงกรณ์
- น้ำตกไทรโยค พิพิธภัณฑ์สงคราม สุสานสหประชาชาติ
- เขื่อนศรีนครินทร์ วัดพระแท่นดงรัง ถ้ำธารรอด
- ถ้ำละว้า พิพิธภัณฑ์แห่งชาติบ้านเก่า
- ปราสาทเมืองสิงห์ อื่น ๆ (ระบุ).....

ประวัติผู้เขียน

นางสาวปานใจ สุมะตินันท์ เกิดเมื่อ 18 ธันวาคม พ.ศ. 2506 ที่จังหวัด
เพชรบุรี จบการศึกษาศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาภูมิศาสตร์ จากมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
เมื่อปี 2527 และเข้าศึกษาระดับมหาบัณฑิต ในปีถัดมา

